

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie **M. M.**

obwinionej z art. 116 § 1a k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 27 maja 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść obwinionej

od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt XI Ka 976/21,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Puławach

z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt II W 126/21

**1. uchyla zaskarżony wyrok sądu Okręgowego w Lublinie oraz
utrzymany nim w mocy pkt 2 wyroku Sądu Rejonowego w
Puławach i uniewinnia M. M. od popełnienia zarzucanego jej
wykroczenia z art. 116 § 1a k.w.;**

2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

M. M. została obwiniona o to, że:

1. w dniu 20 stycznia 2021 r. w P. nie stosowała się do ograniczeń związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w ten sposób, że wbrew zakazowi zorganizowała zgromadzenie tj. o wykroczenie z art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 28 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (z późniejszymi zmianami);
- II. w miejscu i czasie jw. nie stosowała się do ograniczeń związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w ten sposób, że znajdowała się w miejscu ogólnodostępnym bez obowiązkowej osłony na nos i usta, tj. wykroczenie z art. 116 § 1a k.w.

Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt II W 126/21, Sąd Rejonowy w Puławach uniewinnił M. M. od popełnienia zarzucanego jej czynu z pkt. I, uznał M. M. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu z pkt. II, z tym, że przyjął, że obwiniona w dniu 20 stycznia 2021 r. w P. nie przestrzegała nakazu zakrywania ust i nosa określonego w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi tj. art. 46b pkt 13 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 r. oraz wydanego na jej podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii z dnia 21 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2316) - § 27 ust.1 pkt 2a i na podstawie art. 39 § 1 k.w. odstąpił od wymierzenia kary, nadto zwolnił obwinioną od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją co do czynu z pkt. II wniosku o ukaranie, przypisanego obwinionej w punkcie 2 tego wyroku - w całości (co do winy), obrońca obwinionej. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażącą i mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 116 § 1a k.w. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że obwiniona M. M. popełniła wykroczenie opisane w powołanym przepisie, w sytuacji, gdy jej czyn nie wyczerpał znamion wykroczenia. Podnosząc powyższy zarzut obrońca obwinionej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i jej uniewinnienie oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obwinionej zwrotu kosztów postępowania, w tym wydatków z tytułu pomocy

prawnej udzielonej jej przez obrońcę ustanowionego z wyboru w postępowaniu w obu instancjach sądowych, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt XI Ka 976/21, utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt II W 126/21.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, kasację wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył powyższy wyrok w całości, na korzyść obwinionej, podnosząc zarzut: „rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść, naruszenia przepisów prawa karnego procesowego to jest art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w., polegającego na tym, że Sąd II instancji rozpoznając apelację obrońcy obwinionej, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwe orzeczenie Sądu *meritii*, bowiem wydane z rażącym naruszeniem prawa materialnego, to jest art. 2 § 1 k.w., albowiem obwiniona została ukarana za czyn podlegający penalizacji w czasie jego popełnienia, mimo że zachowanie obwinionej nie było już zabronione pod groźbą kary w dacie orzekania przez Sąd I instancji”.

Jednocześnie Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt II W 126/21 i uniewinnienie obwinionej M. M. od popełnienia przypisanego jej wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zarówno Sąd pierwszej, jak i Sąd drugiej instancji nienależycie procedowały w niniejszej sprawie, konsekwencją czego stało się wniesienie kasacji przez podmiot szczególny.

Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów Sąd Okręgowy w Lublinie nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy wadliwy wyrok Sądu Rejonowego w Puławach wobec M. M.

Stosownie bowiem do przepisu art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów,

uwzględniając treść art. 447 § 1 – 3 k.p.k., a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k. Z powyższego jednoznacznie wynika, że sąd drugiej instancji jest w określonych przypadkach zobowiązany do wyjścia poza granice zakreślone w środku odwoławczym, a więc poza wynikający z apelacji zakres kontroli odwoławczej. Sąd powinien więc również zbadać, czy utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia nie byłoby rażąco niesprawiedliwe, do czego obliguje go art. 440 k.p.k.

Sąd Najwyższy wypowiadał się już w podobnych, do rozpatrywanej w niniejszym postępowaniu, sprawach (por. np. wyroki z dnia: 14 lutego 2024 r., II KK 626/23 – wyrok sądu I instancji, 19 września 2023 r., III KK 364/23, 18 lipca 2023 r., I KK 176/23 – wyrok sądu I instancji), przyjmując konsekwentnie stanowisko wyrażone w postanowieniu z dnia 9 marca 2022 r. sygn. akt I KZP 12/21, jak również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt II KK 47/21, zgodnie z którymi to orzeczeniami norma intertemporalna zawarta w art. 2 § 1 k.w. (podobnie, jak w art. 4 § 1 k.k. i art. 2 § 2 k.k.s.) znajduje zastosowanie do uregulowań epizodycznych zawartych w ustawie albo aktach wykonawczych, które uszczegóławiają przepisy ustawowe albo stanowią ich wypełnienie (przepisy blankietowe), jeżeli w ustawie nie przewidziano stosownych uregulowań przewidujących odmienne reguły rozstrzygające o kolizji ustaw w czasie.” Pogląd wyrażony w powołanych wyżej orzeczeniach Sąd Najwyższy w tym składzie w całej rozciągłości podziela.

Bezspornym jest, wobec dokonanej analizy zarówno akt sprawy, jak i stanu prawnego tę sprawę obejmującego, że w momencie orzekania przez Sąd I instancji to jest w dniu 25 sierpnia 2021 r., nie obowiązywał już nakaz zakrywania, przy pomocy maseczki, ust i nosa w miejscach ogólnodostępnych, w tym na drogach i placach, na terenie cmentarzy, promenad, bulwarów, miejsc postoju pojazdów, parkingów leśnych. Rozporządzeniem z dnia 6 maja 2021 r. (Dz.U. 2021 r. poz. 861.) nakaz ten został uchylony i od dnia 8 maja 2021 r. obowiązek zakrywania ust i nosa nie dotyczył już przestrzeni publicznej jaką są drogi i place, teren cmentarzy, promenad, bulwarów, miejsc postoju pojazdów czy parkingów leśnych. Nakaz ten wynikający z art. 116 § 1a k.w., a szczegółowo opisany w § 27 ust. 1 pkt 2 lit. a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia

określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2316) obowiązywał natomiast w dniu 20 stycznia 2021 r., kiedy to miały miejsce zdarzenia analizowane w niniejszej sprawie.

Sąd odwoławczy w sporządzonym uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia odniósł się *strice* do zarzutu sformułowanego w apelacji obrońcy obwinionej nienależycie rozpoznając ten środek odwoławczego i akceptując rozstrzygnięcie Sądu I instancji, nieuwzględniając kwestii niezastosowania przez Sąd Rejonowy w Puławach przepisu art. 2 § 1 k.w.

Zarówno jeden, jak i drugi Sąd zignorowały opisaną wcześniej zmianę normatywną rozporządzenia, do którego odesłanie stanowi przepis art. 116 § 1a k.w., albowiem nie uwzględniły w swych wyrokach reguł intertemporalnych ujętych w treści art. 2 § 1 k.w. „Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia wykroczenia, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.” Niezastosowanie tych reguł byłoby możliwe jedynie w sytuacji wyraźnego wskazania w akcie ustawowym takiej ewentualności. W realiach analizowanej sprawy nie było natomiast przepisów przejściowych.

Wobec postąpienia przez Sądy obu instancji wbrew wskazanej wcześniej regule intertemporalnej należało uchylić wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Puławach i uniewinnić M. M. od popełnienia zarzucanego jej wykroczenia oraz na zasadzie art. 112 k.p.w. kosztami procesu obciążyć Skarb Państwa.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[ms]

